

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	13
Εισαγωγή	17
<i>ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ:</i>	
<i>Θεωρητική προσέγγιση & κεντρικές έννοιες</i>	
ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Ταυτότητα και επαγγελματική ταυτότητα του εκπαιδευτικού	31
1.1. Προσεγγίσεις στην έννοια και τις διαδικασίες συγκρότησης της ταυτότητας	32
1.1.1. Τα περιεχόμενα του εγώ	33
Α. Η προσωπική ταυτότητα	33
Β. Η κοινωνική ταυτότητα	34
Γ. Διάκριση των εννοιών ταυτότητα - κοινωνικός ρόλος	35
Δ. Η ταυτότητα ρόλου	38
Ε. Κεφάλαιο ταυτότητας (identity capital)	42
1.1.2. Επιστημολογικές προσεγγίσεις στη συγκρότηση της ταυτότητας	43
1.1.2.1. Ψυχολογικές προσεγγίσεις	44
1.1.2.2. Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις	47
1.1.2.3. Κοινωνικο-πολιτισμικές προσεγγίσεις	51
1.1.2.4. Μεταδομιστικές προσεγγίσεις	56
1.1.2.5. Διαλογικές προσεγγίσεις - Η διαλογική προσέγγιση του Μ. Bakhtin	61
1.2. Η ταυτότητα στο προνεωτερικό, το νεωτερικό και το μετανεωτερικό παράδειγμα	70
1.2.1. Το προνεωτερικό υποκείμενο και η απουσία αυτοπροσδιορισμού	70
1.2.2. Το νεωτερικό υποκείμενο απέναντι στο αίτημα και τις δυσχέρειες του αυτοπροσδιορισμού	71
1.2.3. Το μετανεωτερικό υποκείμενο απέναντι στη ρευστοποίηση της ταυτότητας	77

1.3. Η ταυτότητα του εκπαιδευτικού στο προνεωτερικό, το νεωτερικό και το μετανεωτερικό παράδειγμα	88
1.3.1. Η συμπαγής εκπαιδευτική ταυτότητα του προνεωτερικού παραδείγματος	90
1.3.2. Η σταθερή αλλά αντιφατική εκπαιδευτική ταυτότητα του νεωτερικού παραδείγματος	91
1.3.3. Η δυναμική και ευάλωτη εκπαιδευτική ταυτότητα του μετανεωτερικού παραδείγματος	96
1.4. Τι λέει η έρευνα: ερευνητικά παραδείγματα και προσανατολισμοί	102
1.4.1. Έρευνες με επαγγελματική οπτική	103
1.4.2. Έρευνες με βιογραφική οπτική: ανάδειξη και συγκρότηση της ταυτότητας μέσα από αφηγήσεις και ιστορίες ζωής του εκπαιδευτικού	107
1.4.3. Ο ρόλος του συναισθήματος στη διαμόρφωση και την αλλαγή της ταυτότητας	109
1.4.4. Έρευνες με κονστρουκτιβιστική οπτική: Η δυναμική ποιότητα της ανάπτυξης της ταυτότητας	112
1.4.5. Έρευνες με κριτική / κοινωνικο-πολιτισμική οπτική	115
1.4.6. Ερευνητικές συγκλίσεις και αποκλίσεις	116
ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Προς τον μετασχηματισμό της επαγγελματικής ταυτότητας του εκπαιδευτικού	121
2.1. Η θεωρία της μετασχηματιστικής μάθησης	122
2.1.1. Βασικές έννοιες και συλλογιστική	123
2.1.2. Επιστημολογικές αρχές	127
2.2. Εναλλακτικές θεωρήσεις και κοινοί τόποι	135
2.2.1. Εναλλακτικοί τρόποι σύλληψης της μετασχηματιστικής μάθησης	135
2.2.2. Θεμελιώδη χαρακτηριστικά του μετασχηματισμού	139
2.3. Η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού ως μετασχηματιστική μάθηση	153
2.3.1. Τα κυρίαρχα πλαίσια αναφοράς των εκπαιδευτικών	155
2.3.2. Οι στρεβλώσεις στις οπτικές νοήματος	160

2.4. Διαδικασίες μετασχηματισμού των πλαισίων αναφοράς	164
2.4.1. Αποπροσανατολιστικό δίλημμα ή εμπειρία: μια αφηγηρία για τη διαδικασία του μετασχηματισμού	164
2.4.2. Έκθεση των εκπαιδευτικών σε εναλλακτικούς τρόπους παιδαγωγικής δράσης: μια υποβοήθηση για την παραγωγή αποπροσανατολιστικών εμπειριών	166
2.4.3. Κοινότητες μάθησης/πρακτικής: ένα πλαίσιο για τις διαδικασίες μετασχηματισμού	167
2.4.4. Κριτικός στοχασμός: ο πυρήνας της μετασχηματιστικής διαδικασίας	173
2.4.4.1. Τύποι κριτικού στοχασμού	175
2.4.4.2. Στρατηγικές και τεχνικές κριτικού στοχασμού	182
2.4.5. Κριτικός-διαλεκτικός λόγος: ο μοχλός ενεργοποίησης του κριτικού στοχασμού	188
2.5. Η εποπτεία ασκούμενων φοιτητών στο περιβάλλον του σχολείου (mentoring) ως πρόκληση για την ανάπτυξη της ταυτότητας φοιτητών και μεντόρων	196
2.5.1. Οι συμβατικές προσεγγίσεις στο mentoring και οι περιορισμοί τους	198
2.5.2. Το mentoring ως ενεργητική συνεκπαίδευση μεντόρων και φοιτητών	202

*ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Επαγγελματικές ταυτότητες εκπαιδευτικών
& όροι του μετασχηματισμού τους*

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η έρευνα	209
3.1. Το πλαίσιο της έρευνας	209
3.2. Οι παραδοχές και ο σκοπός της έρευνας	213
3.3. Μεθοδολογία	215
3.3.1. Συλλογή των δεδομένων	215
3.3.1.1. Η δειγματοληψία και τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων	215
3.3.1.2. Η συνέντευξη	225
3.3.2. Ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων	226
3.3.2.1. Διαδικασίες ανάλυσης	226
3.3.2.2. Ερμηνευτικές οπτικές	230

3.3.3. Οι περιορισμοί της έρευνας	231
3.3.4. Τρόπος παρουσίασης των αποτελεσμάτων	233
ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Η τυπολογία των ταυτοτήτων	239
4.1. Ταυτότητα Α: Ο Ειδικός του γνωστικού αντικειμένου	240
4.1.1. Οι Ειδικοί: Τι σημαίνει γι' αυτούς να είναι εκπαιδευτικοί	242
4.1.2. Πώς θέλουν να είναι, να ενεργούν, να κατανοούν τη δουλειά τους;	246
4.1.3. Κρίσιμες συνθήκες ως συντελεστές ανάπτυξης ή μετασχηματισμού της ταυτότητας στο πλαίσιο της συνεργασίας μεντόρων - φοιτητών	249
4.1.4. Ποιοι είναι οι Ειδικοί;	251
4.1.5. Μετασχηματισμός - ενδυνάμωση της ταυτότητας Α Η αφήγηση της Δανάης	257 258
4.2. Ταυτότητα Β: Ο Δάσκαλος	266
4.2.1. Οι Δάσκαλοι: Τι σημαίνει γι' αυτούς να είναι εκπαιδευτικοί	266
4.2.2. Πώς θέλουν να είναι, να ενεργούν, να κατανοούν τη δουλειά τους;	271
4.2.3. Κρίσιμες συνθήκες ως συντελεστές ανάπτυξης ή μετασχηματισμού της ταυτότητας στο πλαίσιο της συνεργασίας μεντόρων - φοιτητών	275
4.2.4. Ποιοι είναι οι Δάσκαλοι;	279
4.2.5. Μετασχηματισμός - ενδυνάμωση της ταυτότητας Β Η αφήγηση του Σωκράτη	285 286
4.3. Ταυτότητα Γ: Ο Υπερασπιστής της επικοινωνιακής σχέσης	295
4.3.1. Οι Υπερασπιστές της επικοινωνιακής σχέσης: Τι σημαίνει γι' αυτούς να είναι εκπαιδευτικοί	295
4.3.2. Πώς θέλουν να είναι, να ενεργούν, να κατανοούν τη δουλειά τους;	300
4.3.3. Κρίσιμες συνθήκες ως συντελεστές ανάπτυξης ή μετασχηματισμού της ταυτότητας στο πλαίσιο της συνεργασίας μεντόρων - φοιτητών	304
4.3.4. Ποιοι είναι οι Υπερασπιστές της επικοινωνιακής σχέσης;	307
4.3.5. Μετασχηματισμός - ενδυνάμωση της ταυτότητας Γ Η αφήγηση της Φαίδρας	313 314

4.4. Ταυτότητα Δ: Ο Στοχαστικός συνοδοιπόρος στη μάθηση	321
4.4.1. Οι Στοχαστικοί συνοδοιπόροι στη μάθηση: Τι σημαίνει γι' αυτούς να είναι εκπαιδευτικοί	321
4.4.2. Πώς θέλουν να είναι, να ενεργούν, να κατανοούν τη δουλειά τους;	326
4.4.3. Κρίσιμες συνθήκες ως συντελεστές ανάπτυξης ή μετασχηματισμού της ταυτότητας στο πλαίσιο της συνεργασίας μεντόρων - φοιτητών	331
4.4.4. Ποιοι είναι οι Στοχαστικοί συνοδοιπόροι στη μάθηση;	335
4.4.5. Μετασχηματισμός - ενδυνάμωση της ταυτότητας Δ Η αφήγηση της Αθηνάς	344
ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Συμπεράσματα και συζήτηση	355
5.1. Υβριδικές ταυτότητες, πολλαπλές νοηματοδοτήσεις και αντιφάσεις, μέσα στο μετανεωτερικό συγκείμενο	356
5.2. Κέντρα διαμόρφωσης των ταυτοτήτων	363
5.3. Η εποπτεία των ασκούμενων φοιτητών και η επαγγελματική ανάπτυξη των μεντόρων	366
5.4. Όροι διαμόρφωσης των ταυτοτήτων και των πλαισίων αναφοράς	368
5.5. Αρχές κατασκευής των αφηγήσεων ως προτάσεων μετασχηματισμού	372
5.6. Επίλογος	377
Βιβλιογραφία - Αρθρογραφία	380